

Sygn. akt III AUa 307/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2017 r. w Szczecinie

sprawy K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 lutego 2016 r. sygn. akt VI U 1101/15

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska

III A Ua 307/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 listopada 2015 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił K. B. ponownego ustalenia prawa do emerytury za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. wskazując, że obecnie ubezpieczona nie przedłożyła żadnych nowych dowodów, które miałyby wpływ na prawo do świadczenia, a zatem brak podstaw prawnych do ponownego rozpatrzenia wniosku o emeryturę.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. B. wniosła o jej zmianę i orzeczenie o prawie do świadczenia emerytalnego za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności świadczenia do dnia zapłaty oraz obciążenie ZUS kosztami postępowania i zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych wskazując, że domaga się ponownego rozpatrzenia wniosku z dnia 6 września 2010 r. i spraw zakończonych decyzjami ZUS z dnia 22 września 2010 r., z 28 lutego 2013 r., 22 maja

2013 r. oraz z dnia 15 lipca 2013 r. wobec przedłożenia po uprawomocnieniu się decyzji z dnia 22 września 2010 r. nowego dowodu oraz ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem tych decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. Zdaniem skarżącej ZUS nie podjął z urzędu wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes skarżącej, nie prowadził postępowania w sposób budzący zaufanie do władzy publicznej oraz nie wykonał obowiązku należytego i wyczerpującego informowania o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie jej prawa do emerytury. ZUS nie poinformował o konieczności zwrócenia się do pracodawcy o sprostowanie świadectwa pracy za okres od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r., nie odniósł się do wskazywanych przez skarżącą powszechnie obowiązujących przepisów potwierdzających, iż fakt wykonywania w spornym okresie pracy w wymiarze 7 godzin dziennie był zgodny z wymiarem pełnego etatu dla zajmowanego przez nią stanowiska pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

K. B., urodzona w dniu (...), w dniu 6 września 2010 r. złożyła w ZUS wniosek o emeryturę, składając równocześnie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez: Szpital (...) w P. w dniu 30 sierpnia 2010 r., Szpital (...) w Z. w dniu 30 sierpnia 2010 r. oraz wystawione przez (...) K. B. w dniu 30 sierpnia 2010 r.

Decyzją z dnia 22 września 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił K. B. prawa do emerytury po osiągnięciu 55 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez nią okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że nie zaliczono ubezpieczonej do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r., bowiem z przedłożonego za ten okres świadectwa pracy wynika, że w tym okresie wnioskodawczyni zatrudniona była w niepełnym wymiarze czasu pracy (7/8 etatu), oraz okresu od 1 czerwca 1992 r. do 31 grudnia 1998 r. bowiem jest to okres prowadzenia przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2011 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 1307/10, Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie skarżącej od decyzji ZUS z dnia 22 września 2010 r. Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2011 r., wydanym w sprawie o sygn. akt III A Ua 233/11 Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na skutek apelacji ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie o sygn. akt VI U 1307/10, oddalił apelację ubezpieczonej. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że w toku postępowania K. B. nie zaoferowała żadnych dowodów, które pozwalałyby na czynienie odmiennych od treści wystawionego świadectwa pracy ustaleń co do jej rzeczywistego czasu pracy. W dniu 7 listopada 2011 r. K. B. wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 sierpnia 2011 r. Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2012 r., w sprawie o sygn. akt III UK 156/11, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt IV P 313/12, Sąd Rejonowy w Pile nakazał pozwanemu Szpitalowi (...) w P. im. S. S. sprostować wystawione ubezpieczonej K. B. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 sierpnia 2010 r. poprzez wpisanie w miejsce zwrotu: „a od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. w niepełnym wymiarze pracy 7/8 etatu” zwrotu „a od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. w pełnym wymiarze pracy 7/7 etatu”.

W dniu 15 listopada 2012 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym pismo w nawiązaniu do wniosku z dnia 6 września 2010 r., wraz ze sprostowanym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 sierpnia 2010 r. wystawionym przez Szpital (...) w P. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 9 października 2012 r. Decyzją z dnia 28 lutego 2012 r. organ rentowy przyznał zaliczkę na poczet przysługującej ubezpieczonej emerytury od dnia 1 listopada 2012 r. tj. od dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Decyzją z dnia 22 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał K. B. emeryturę od 1 listopada 2012 r. tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wobec osiągnięcia

przez ubezpieczoną wieku uprawniającego do emerytury w roku 2010, jej wysokość od 1 listopada 2012 r. wynosi: 70% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej 1.065,86 zł i 30% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej 410,67 zł łącznie 1.476,53 zł. Nadto wskazano, iż wysokość emerytury po waloryzacji od 1 marca 2013 r. przysługuje w wysokości 1.535,59 zł.

Decyzją z dnia 15 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił K. B. prawa do wypłaty emerytury wraz z odsetkami za okres od 12 września 2010 r. do 31 października 2012 r. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że ubezpieczona pierwszy wniosek o emeryturę złożyła 7 września 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję odmowną, ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła odwołanie do Sądu. Postępowanie odwoławcze zakończyło się 12 czerwca 2013 r. Dalej, organ rentowy podkreślił, że drugi wniosek o ponowne ustalenie praw do emerytury K. B. złożyła w dniu 15 listopada 2012 r., do którego dołączyła sprostowane w wyniku wyroku Sądu Rejonowego z dnia 9 października 2012 r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach na okres pracy od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r., który uzasadniał ponowne rozpatrzenie prawa do świadczenia. Decyzją z dnia 22 maja 2013 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 listopada 2012 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono nowy wniosek.

K. B. zaskarżyła decyzje ZUS z dnia 22 maja 2013 r. oraz z dnia 15 lipca 2013 r. domagając się wypłaty wraz z odsetkami świadczeń emerytalnych od 6 września 2010 r., tj. od dnia złożenia pierwszego wniosku o emeryturę. Wraz z odwołaniem ubezpieczona przedłożyła dokonane na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 9 października 2012 r. sprostowanie wystawionego przez Szpital (...) w P. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. w pełnym wymiarze pracy 7/7. Odwołująca podkreśliła, że w aktach sprawy jest tylko jeden wniosek formalny o przyznanie świadczenia emerytalnego z dnia 6 września 2010 r.. Nie ma natomiast wniosku formalnego z dnia 15 listopada 2012 r.

Wyrokiem z dnia 8 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania K. B. od decyzji ZUS z dnia 22 maja 2013 r. oraz od decyzji z 15 lipca 2013 r. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że wydane przez organ rentowy decyzje z dnia 22 maja 2013 r. przyznająca emeryturę od dnia 1 listopada 2012 r. oraz z dnia 15 lipca 2013 r. odmawiająca prawa do wypłaty emerytury wraz z odsetkami za okres od 12 września 2010 r. do 31 października 2012 r. są prawidłowe i odpowiadają prawu. Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 321/14 Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na skutek apelacji ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 stycznia 2014 r. w sprawie o sygn. akt VI U 1272/13 oddalił apelację ubezpieczonej.

W dniu 28 sierpnia 2015 r. ubezpieczona złożyła w ZUS wniosek o ponowne ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. Zaskarżoną decyzją z dnia 12 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 28 sierpnia 2015 r. odmówił K. B. ponownego ustalenia prawa do emerytury za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione.

Najpierw sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszym postępowaniu pod rozagę sądu poddana została ocena prawidłowości decyzji ZUS z dnia 12 listopada 2015 r., którą organ rentowy odmówił K. B. ponownego ustalenia prawa do emerytury za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. Jednocześnie sąd ten wskazał, że w przedmiocie żądania skarżącej dotyczącego przyznania prawa do emerytury od dnia 6 września 2010 r. toczył się już spór na skutek odwołania od decyzji ZUS z dnia 22 maja 2013 r. oraz z dnia 15 lipca 2013 r. Odwołanie ubezpieczonej zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 stycznia 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VI U 1272/13.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w myśl art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w

wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z prawomocnością orzeczenia sądowego (zarówno w ujęciu materialnym, jak i formalnym) związana jest powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), przy czym jest to konstrukcja prawna odmienna - choć ściśle powiązana - z regulacją art. 365 § 1 k.p.c. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko, co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Moc wiążąca orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) może być rozważana tylko wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami, pierwszym odnoszącym się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia, drugi aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony, jako walor prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści orzeczenia. Drugi z aspektów jest ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej, polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej, przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc w ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy. Taka jest treść prawomocnego orzeczenia, o którym stanowi art. 365 § 1 k.p.c., a więc treść wyrażonej w nim indywidualnej i konkretnej normy prawnej. A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zatem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., II PK 438/13, LEX nr 140888 i powołane tam orzecznictwo).

Następnie Sąd Okręgowy wyjaśnił, że postępowanie cywilne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych charakteryzuje się jednak pewną specyfiką, co ma swoje implikacje również w zakresie funkcjonowania instytucji powagi rzeczy osądzonej, nadając tej instytucji szczególny walor, ograniczający jej praktyczne znaczenie. Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem sprawami cywilnymi jedynie w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c.). Trzeba bowiem pamiętać, że w sprawach tych postępowanie sądowe nie jest inicjowane przez wniesienie pozwu, lecz odwołania od decyzji organu rentowego. Powszechnie przyjmuje się jednak, że odwołanie jest surogatem pozwu i jego wniesienie podlega tym samym regułom, co pozew wnoszony w zwykłym postępowaniu procesowym. Co do zasady, wydanie decyzji przez organ rentowy powoduje możliwość wszczęcia postępowania cywilnego, chociażby dotyczyła ona ponownie tego samego świadczenia, które było już przedmiotem sporu w poprzednio toczącym się procesie. Wynika to stąd, że przedmiotem postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola określonej decyzji. Wydanie przez organ rentowy kolejnej decyzji otwiera drogę do wniesienia odwołania, a więc do wszczęcia nowego postępowania cywilnego. W judykaturze zauważa się, że nieważność postępowania, związana z nieodrżuceniem przez sąd ubezpieczeń społecznych odwołania od decyzji organu rentowego z powodu powagi rzeczy osądzonej, mogłaby być rozważana wówczas, gdyby odwołanie zostało wniesione od decyzji już wcześniej zaskarżonej odwołaniem, które zostało oddalone prawomocnym wyrokiem sądowym. Natomiast odwołanie od nowej decyzji organu rentowego podlega merytorycznemu rozpoznaniu, zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013/9-10/118).

W konsekwencji powyższego, należy podzielić stanowisko judykatury, zgodnie z którym wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania, uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Prawomocny wyrok rozstrzygający o braku prawa do świadczenia emerytalnego lub rentowego nie jest zatem przeszkodą do wystąpienia z ponownym wnioskiem o to samo świadczenie. Taki wniosek jest dopuszczalny przede wszystkim wówczas, gdy po uprawomocnieniu się wyroku wystąpiły nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń. W takiej sytuacji sprawa tocząca

się w wyniku rozpoznania nowego wniosku - wydania nowej decyzji - nie jest sprawą o to samo roszczenie, które było przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie poprzednio zakończonych wydaniem wyroku. Nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego mogą bowiem spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych warunkujących nabycie prawa do konkretnych świadczeń. Podstawową regułą rządzącą tymi stosunkami prawnymi jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną prawomocnych orzeczeń sądu, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego. Tak więc zmiana okoliczności, jaka nastąpi po wydaniu prawomocnego orzeczenia sądu ubezpieczeń społecznych, otwiera stronie drogę do ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu cywilnym.

Jednocześnie sąd pierwszej instancji wskazał, że jednak zauważa się, iż sytuacja jest bardziej złożona, gdy ubezpieczony składa po raz kolejny wniosek o przyznanie prawa do emerytury, czyniąc to w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie można bowiem zapominać, że wprawdzie przedmiotem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola decyzji organu rentowego, ale w istocie nie tyle chodzi o samą decyzję, co o ocenę prawidłowości zamieszczonego w niej rozstrzygnięcia organu rentowego (m.in. w kwestii ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych). W tym miejscu sąd meriti zwrócił uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 247/09 (LEX nr 585725), w którym stwierdzono, iż w ubezpieczeniach społecznych regułą jest kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa. Z zastosowaniem mechanizmu nabycia in abstracto powstaje przede wszystkim prawo do emerytur i rent. Zgodnie z przepisem art. 100 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń w niej określonych powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia prawa. Decyzje organów rentowych mają jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie warunków koniecznych do nabycia prawa do świadczenia. W uzasadnieniu uchwały całej Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2000 r., III ZP 29/00 (OSNP 2001/12/418) Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do świadczeń powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. Wniosek zainteresowanego nie jest zatem elementem prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Celem zgłoszenia wniosku jest realizacja powstałego ex lege prawa.

Dalej Sąd Okręgowy podniósł, że to ustawa o emeryturach i rentach z FUS zawiera przepisy stanowiące podstawę prawną weryfikacji i wzruszalności decyzji organów rentowych, w których zawarto ustalenia pozostające w obiektywnej sprzeczności z ukształtowanym ex lege stanem uprawnień emerytalno-rentowych ubezpieczonych. Podstawę tę stanowi przepis art. 114, określający tryb ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokości. Uzasadnieniem dla ponowienia postępowania zakończonych prawomocną decyzją organu rentowego, wyznaczającym jego cel, jest niezgodność zawartego w decyzji rozstrzygnięcia z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną ubezpieczonego. W ponowionym postępowaniu organ rentowy dąży więc do ustalenia, czy popełnione przez niego uchybienia albo przedłożone przez ubezpieczonego dowody lub ujawnione fakty mają wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń. Bezpośrednim celem ponownego ustalenia jest rozstrzygnięcie o uprawnieniach emerytalno-rentowych ubezpieczonych, według stanu faktycznego z chwili wydania weryfikowanych decyzji rentowych, ale od daty wydania decyzji z urzędu bądź nowo złożonego wniosku.

Ponowne ustalenie w trybie przepisu art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zmierza przy tym do podważenia decyzji organu rentowego, niezależnie od tego, czy uprawomocniła się ona na skutek upływu terminu odwołania, czy też rozstrzygnięcia sądu. To swoiste "wznowienie postępowania" w takich sprawach w sposób oczywisty ogranicza bowiem prawomocność, czy też niewzruszalność decyzji organu rentowego. Przepisy art. 114 ustawy różnicują jedynie kompetencje organu rentowego w zależności od okoliczności, w jakich nastąpiło uprawomocnienie się weryfikowanych decyzji. Wyrazem tego są odrębne regulacje zawarte w przepisach art. 114 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej. Kryterium odróżniające regulację ust. 1 i ust. 2 tego artykułu ma charakter podmiotowy w tym sensie, że ust. 2 odnosi się wyłącznie do organu rentowego i to w szczególnej sytuacji, gdy wcześniej prawo do świadczenia lub jego wysokość zostały ustalone orzeczeniem organu odwoławczego. Oznacza to, że zakresem zastosowania tego przepisu objęte są przede wszystkim wyroki ustalające prawo do świadczeń, i to w szczególnych sytuacjach, gdy organ rentowy ma zamiar zmienić na korzyść ubezpieczonego treść ustalonego uprawnienia (pkt 1) albo też na jego

niekorzyść (pkt 2). Natomiast unormowaniem ust. 1 objęto zarówno sytuacje, w których decyzja organu rentowego uprawomocniła się z upływem terminu do wniesienia odwołania, jak również wskutek wyroków ustalających prawo do świadczenia oraz oddalających odwołanie od decyzji odmownej, przy czym w przypadku obu rodzajów wyroków uprawnionymi do złożenia wniosku o ponowne ustalenie prawa do świadczenia jest zainteresowany, który musi wykazać istnienie stosownych przesłanek wynikających z tego przepisu. Z kolei organ rentowy wszczyna na podstawie ust. 1 postępowanie w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczenia, gdy wydana wcześniej decyzja uprawomocniła się wskutek niewniesienia odwołania od niej albo gdy wcześniej zapadł wyrok oddalający odwołanie od decyzji odmownej (por. K. Ślęzak (w:) Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pod redakcją B. Gudowskiej i K. Ślęzaka, Warszawa 2013, s. 705 - 706 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013/9-10/118).

Zatem, dalej wyjaśnia sąd pierwszej instancji, w przypadku wystąpienia zainteresowanego z wnioskiem w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, należy w pierwszej kolejności zbadać przesłanki dopuszczalności złożenia takiego wniosku i w razie stwierdzenia ich braku organ rentowy powinien odmówić ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Organ rentowy może jednak wydać decyzję o wznowieniu postępowania, gdy istnieją ku temu ustawowe przesłanki i ponownej odmowie przyznania dochodzonego przez wnioskodawcę świadczenia, jeśli nowe okoliczności lub dowody nie pozwalają na stwierdzenie powstania po stronie zainteresowanego prawa do tego świadczenia. W obydwu przypadkach mamy do czynienia z nowymi decyzjami organu rentowego, od których odwołania inicjują nowe sprawy cywilne i które nie podlegają odrzuceniu z mocy art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na powagę rzeczy osądzonej w jej znaczeniu negatywnym (formalnym). Pozostaje natomiast kwestia pozytywnego (materialnego) skutku rzeczy osądzonej wyrokiem zapadłym między tymi samymi stronami w sprawie o to samo świadczenie emerytalne lub rentowe, nakazujący przyjęcie, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak stwierdzono to w tymże prawomocnym wcześniejszym wyroku. Jeśli zatem w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, oceniony zgodnie z regułami art. 233 k.p.c., sąd rozpoznający poprzednią sprawę ustalił konkretny stan faktyczny, w odniesieniu do którego dokonał subsumcji przepisów prawa materialnego stanowiących prawną podstawę rozstrzygnięcia o prawie do świadczenia emerytalnego lub rentowego, to w razie wystąpienia ubezpieczonego z kolejnym wnioskiem o przyznanie tego świadczenia, opartego na tej samej podstawie faktycznej i prawnej, zachodzi powaga rzeczy osądzonej w jej pozytywnym aspekcie, wykluczając ponownie badanie tej samej kwestii. Prawomocny wyrok oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury ma zatem powagę rzeczy osądzonej w sprawie z odwołania od decyzji wydanej wskutek złożenia wniosku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli jej podstawą są te same okoliczności faktyczne i prawne, co przyjęte w uprzednim prawomocnym wyroku sądu. Natomiast wyrok w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma powagi rzeczy osądzonej, jeśli dotyczy odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a po jego uprawomocnieniu się organ rentowy wydał w trybie art. 114 ust. 1 ustawy emeryturach i rentach z FUS nową decyzję, opartą na nowych dowodach mających wpływ na ujawnienie rzeczywistego stanu faktycznego i jego prawidłową ocenę, gdyż wydanie nowej decyzji uprawnia ubezpieczonego do złożenia od niej odwołania i zobowiązuje sąd do sprawdzenia jej prawidłowości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1984 r., III URN 131/83, OSNCP 1984/10/177). Generalnie przyjmuje się, że powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. dotyczy tylko tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006/23-24/371).

W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał, że w przypadku zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji wniesione przez skarżącą odwołanie mogło zainicjować przed sądem nową sprawę podlegającą merytorycznemu rozpoznaniu.

Jednocześnie sąd ten wskazał, że w myśl art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponowne ustalenie prawa do świadczenia jest możliwe, jednak pod warunkiem, iż po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji. Dokonując pewnych uogólnień, przyjmuje się, że zwrot "przedłożenie nowych dowodów" użyty w treści art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, oznacza zgłoszenie każdego prawnie dopuszczalnego środka dowodowego stanowiącego potwierdzenie

okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, a mających wpływ na powstanie prawa do świadczenia (jego wysokości). Natomiast użyty w tym przepisie termin "ujawnienie okoliczności", generalnie oznacza powołanie się na fakty dotyczące ogółu wymagań formalnych i materialnoprawnych związanych z ustalaniem przez organ rentowy prawa do emerytur (rent) lub wysokości tych świadczeń. Są to więc określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie prawa do świadczenia i/lub jego wysokości (np. staż pracy, wiek, niezdolność do pracy), a także uchybienia normom prawa procesowego lub materialnego przez organ rentowy, wpływające potencjalnie na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją prawną zainteresowanych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX nr 1444596; 28 stycznia 2004 r., II UK 228/03, OSNP 2004/19/341; OSP 2006/10/118, z glosą R. Babińskiej; 25 maja 2004 r., III UK 31/04, OSNP 2005/1/13; R. Babińska, Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych, Warszawa 2007; K. Antonów, Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. Pojęcie oraz właściwości postępowań przedsądowych i ochrony cywilnosądowej, Warszawa 2011; R. Babińska-Górecka, Uwagi na temat projektu nowelizacji art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (nowa podstawa i przesłanki wzruszalności prawomocnych decyzji rentowych), PiZS z 2013 r., nr 11, s. 12).

W ocenie sądu pierwszej instancji wniosek ubezpieczonej, który stał się podstawą wydania zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji nie zawierał żadnych nowych dowodów, wnioskodawczyni nie powołała się na żadne nowe okoliczności, które nie byłyby przedmiotem rozpoznania przy wydawaniu przez organ rentowy decyzji wcześniejszych, co do których sprawy z odwołań skarżącej toczyły się w postępowaniu w sprawie oznaczonej sygn. akt VI U 1272/13. Z tych względów odwołanie skarżącej nie mogło zostać uwzględnione. Jedynym nowym dowodem, na który powoływała się skarżąca było świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 7 listopada 2012 r. sprostowane na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 9 października 2012 r. poprzez wpisanie w miejsce zwrotu: „a od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. w niepełnym wymiarze pracy 7/8 etatu” zwrotu „a od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. w pełnym wymiarze pracy 7/7 etatu”. Świadectwo to zostało złożone przez K. B. do akt organu rentowego już 15 listopada 2012 r., jego treść była znana również sądowi rozpoznającemu sprawę o sygn. akt VI U 1272/13. W ocenie tego sądu meriti powyższe oznacza, że nie doszło do spełnienia dyspozycji art. 114 ust 1 i ust 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. Do wniosku z dnia 28 sierpnia 2015 r. ubezpieczona nie załączyła bowiem żadnych nowych dowodów, ani nie wykazała żadnych nowo ujawnionych okoliczności mogących mieć wpływ na jej prawa do żądanego ponownie świadczenia. Przy czym, Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w wyroku z dnia 15 marca 2012 r., II UK 160/11 (LEX nr 1170999) Sąd Najwyższy podkreślił, że wniosek o ponowne ustalenie prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest i nie może być nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego wyroku sądowego, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących wszystkich "zwykłych" środków odwoławczych.

Skoro więc nie została wypełniona dyspozycja art. 114 ustawy emerytalnej to brak było podstaw do uwzględnienia odwołania skarżącej. Mając więc wszystko powyższe na uwadze sąd pierwszej instancji, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonej jako bezzasadne.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodziła się K. B., która działając przez pełnomocnika w wywiezionej apelacji wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie o prawie K. B. do świadczenia emerytalnego za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności świadczenia do dnia zapłaty,
- zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi apelująca zarzuciła naruszenie:

- 1) art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2015 r., poz. 748; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna) poprzez błędną jego wykładnię skutkującą przyjęciem, iż brak jest podstaw prawnych do ponownego rozpatrzenia wniosku o emeryturę z powodu nie wykazania

przez ubezpieczoną żadnych nowo ujawnionych okoliczności mogących mieć wpływ na jej prawa do żądanego ponownie świadczenia, podczas gdy prawidłowa wykładnia przedmiotowego przepisu prowadzi do wniosku, że nie muszą być to wyłącznie okoliczności, na które ubezpieczona nie mogła się powołać w poprzednim postępowaniu, lecz także takie okoliczności, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże np. na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu;

2) art. 100, 129 i 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia (Dz. U. nr 51, poz. 326 w pierwotnym brzmieniu), poprzez ich niezastosowanie w sprawie i nie orzeczenie o prawie K. B. do świadczenia emerytalnego za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r., podczas gdy z okoliczności istniejących już przed wydaniem przez organ decyzji (...) z dnia 22 września 2010 r., tj. w dniu złożenia wniosku z dnia 6 września 2010 r., a potwierdzonych przez ubezpieczoną wobec uzyskania sprostowanego świadectwa pracy wynika, fakt osiągnięcia przez ubezpieczoną przed dniem 1 stycznia 1999 r. okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 20 lat dla kobiet, w tym okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszącego co najmniej 15 lat.

W uzasadnieniu skarżąca między innymi podniosła, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy ograniczył się jedynie do weryfikacji czy ubezpieczona załączyła do złożonego w dniu 28 sierpnia 2015 r. wniosku jakiegokolwiek nowe dowody, a stwierdzenie przez sąd, iż odwołanie winno być oddalone wobec nie wykazania żadnych nowo ujawnionych okoliczności mogących mieć wpływ na prawa do żądanego ponownie świadczenia, jest również nieprawidłowe.

Apelująca podniosła, że prawidłowa wykładnia art. 114 ust. 1 w zakresie drugiej powołanej podstawa ponownego ustalania prawa do świadczeń lub ich wysokości w postaci ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, prowadzi do wniosku, że nie muszą być to wyłącznie okoliczności, na które ubezpieczona nie mogła się powołać w poprzednim postępowaniu, lecz także takie okoliczności, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia czy nieznanomości przepisów nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu. Ujawnione okoliczności mogą zatem wynikać zarówno ze zgłoszenia nowych (nieznanych) dowodów, jak i stanowić podstawę do ponownego ustalenia prawa do emerytury - choćby były znane, ale istniały przed podjęciem rozstrzygnięcia - jeżeli ich powołanie usunie wadliwość decyzji ZUS lub ukształtuje sytuację prawną ubezpieczonej zgodnie z rzeczywistym stanem jego uprawnień, doprowadzając do przyznania świadczenia (tak Kamil Anionów w: „Komentarz do art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”). Skarżąca wskazała także, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., I UK 461/14, „Na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej postępowanie o ponowne ustalenie prawa do świadczeń (określam jako wznowienie postępowania przed organem rentowym) może zostać wszczęte tylko w dwóch przypadkach, po pierwsze - przedłożenia nowych dowodów, czyli dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował w poprzednim postępowaniu zakończonym prawomocną decyzją oraz po drugie - ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem takiej decyzji, a nieuwzględnionych przez organ rentowy, przy czym nie jest istotne, czy organ rentowy nie uwzględnił tych okoliczności z własnego zaniedbania, czy też z winy strony”.

Apelująca powołała bezsporne okoliczności ustalone przez sąd pierwszej instancji podkreślając, że organ rentowy nie rozpoznał ponownie jej wniosku z dnia 6 września 2010 r. gdy złożyła sprostowanie świadectwa pracy, a potraktował to jako nowy wniosek o emeryturę. Podczas gdy - zdaniem skarżącej - ujawnienie, że przy wydaniu decyzji przyznającej prawo do świadczeń pominięto spełnienie jednego z wymaganych warunków, uzasadniało ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 228/03).

W ocenie skarżącej zarówno organ, jak i sąd w niniejszej sprawie nie dostrzegają, że ubezpieczona przywołała we wniosku z dnia 28 sierpnia 2015 r. okoliczności istniejące jeszcze przed wydaniem decyzji z dnia 22 września 2010 r., które były przez organ notorycznie pomijane.

Następnie przywołując treść art. 100 i 129 ustawy emerytalnej apelująca podniosła, że prawo do świadczeń powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. Wniosek zainteresowanego nie jest zatem elementem prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Celem zaś zgłoszenia wniosku jest realizacja powstałego ex lege prawa. Jednocześnie skarżąca podzieliła stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w wyroku z dnia 21 kwietnia 2015 r., I UK 329/14, iż „Generalną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim reguluje ono uprawnienia do świadczeń emerytalno-rentowych, jest to, że owe świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty, to jest od dnia spełnienia ustawowych warunków, zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej. Chodzi tu o przesłanki, które musi spełnić osoba uprawniona do świadczenia, nie zaś o samo ziszczenie się ryzyka socjalnego. Należy jednak podkreślić odrębność nabycia prawa do świadczenia od prawa do jego wypłaty i stwierdzić, że są to instytucje regulowane odrębnymi przepisami, mające różne znaczenie w obrocie prawnym. O nabyciu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego stanowi art. 100 ust. 1 ustawy przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast o wypłacie - art. 129 ust. 1 ustawy nakazujący wypłacanie świadczenia od dnia powstania prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wynika stąd, że istnienia prawa do świadczeń, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia. Ustalenie prawa do świadczenia przez stwierdzenie spełnienia jego warunków nie odpowiada przyznaniu świadczenia. Jeżeli zatem przesłanki uprawniające do świadczenia zostały spełnione przed datą złożenia wniosku o to świadczenie, to jego przyznanie nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym ten wniosek zgłoszono.”

Zdaniem skarżącej, biorąc pod uwagę zatem fakt, że złożyła ona wniosek o przyznanie żądanego świadczenia już w dniu 6 września 2010 r., a następnie w nawiązaniu do przedmiotowego wniosku złożyła w dniu 15 listopada 2012 r. nowy dowód w sprawie, który potwierdzał okoliczności istniejące jeszcze przed wydaniem decyzji z dnia 22 września 2010 r., a wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, które nie były przez organ uwzględnione, zastosowanie przez sąd w niniejszej sprawie art. 100, 129 i 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia, powinno prowadzić do uwzględnienia odwołania ubezpieczonej oraz zmiany zaskarżonej decyzji i orzeczenia o prawie K. B. do świadczenia emerytalnego za okres od 6 września 2010 r. do 31 października 2012 r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności świadczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie w całości wskazując, że organ rentowy podtrzymuje w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, uznając jednocześnie apelację za oczywiście bezzasadną w całości. Organ podkreślił, że Sąd wskazał podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, opisując ustalone fakty, na których się oparł, gdyż uznał je za udowodnione, a także wyjaśnił, dlaczego inne nie mogły zostać uwzględnione, a wyjaśniając podstawę prawną swojego orzeczenia, Sąd wskazał przepisy prawa, w świetle których ocenił roszczenie ubezpieczonej. Sąd wytłumaczył, w jaki sposób owe przepisy wpłynęły na treść rozstrzygnięcia ze względu na swoje znaczenie oraz dlaczego to właśnie one znalazły zastosowanie w związku z poczynionymi ustaleniami faktycznymi. Organ rentowy podkreślił także, że dopełnieniem argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku jest przytoczenie analogicznych poglądów wyrażanych w orzecznictwie sądowym.

Zdaniem organu, widoczna spójność pomiędzy podstawą faktyczną a prawną orzeczenia nie pozostawia wątpliwości, że Sąd prawidłowo zastosował zarówno przepisy prawa materialnego jak i prawa procesowego, w tym zwłaszcza prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe. Zatem apelacja ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej okazała się nieuzasadniona.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi do wniosku, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Sąd Apelacyjny w całości podzieliła ustalenia

faktyczne, które między stronami są bezsporne, i bardzo szczegółowe rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne, uznając za zbyt liczne ich ponowne szczegółowe przytaczanie w tej części uzasadnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303).

Przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu jest wniosek ubezpieczonej o ponownie rozpoznanie sprawy i przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od września 2010 r. tj. od momentu złożenia pierwszego wniosku o to świadczenie, do października 2012 r. tj. do miesiąca poprzedzającego przyznanie tego prawa. Przy czym, w sprawie nie budzi też żadnych wątpliwości fakt, że żądanie ubezpieczonej jest oparte na podstawie art. 114 ust. 1 w związku z art. 184 i 32 ustawy emerytalnej. Natomiast Sąd Okręgowy szczegółowo omówił przesłanki zastosowania wznowienia postępowania na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej przytaczając utrwalone już w doktrynie i orzecznictwie stanowisko zarówno co do pojęcia „nowe dowody”, jaki i pojęcia „ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji”.

Podzielając w całości te rozważania, w odpowiedzi na zarzuty apelacji, należy ponownie podkreślić, że sprawa przyznania K. B. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od września 2010 r. była już rozpoznawana przez Sąd Okręgowy, a następnie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie na skutek złożenia apelacji przez ubezpieczoną do wyroku Sądu Okręgowego, dwukrotnie w sprawie:

- z odwołania od decyzji z dnia 6 września 2010 r., sygn. akt przed Sądem Okręgowym w Szczecinie VI U 1307/10 i przed Sądem Apelacyjnym - III A Ua 233/11

- z odwołania od decyzji z dnia 22 maja 2013 r., sygn. akt przed Sądem Okręgowym w Szczecinie VI U 1272/13 i przed Sądem Apelacyjnym - III A Ua 321/14.

Podkreślić również trzeba, że w obu sprawach zarówno Sąd Okręgowy, jak i Apelacyjny wyjaśniał dlaczego prawo nie mogło zostać przyznane – zgodnie z wnioskiem K. B. - od września 2010 r., a decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznaniu tego prawa od dnia 1 listopada 2012 r. jest prawidłowa.

Powyższe jednoznacznie uzasadnia stanowisko, że w sprawie nie zachodzą przesłanki określone w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, które mogłyby skutkować ponownym rozpoznanie sprawy we wskazanym wyżej zakresie.

Również treść zarzutów apelacji wskazuje, że ubezpieczona wie, iż w sprawie nie przedstawiła żadnych nowych dowodów oraz nie przywołała okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji z dnia 6 września 2010 r. w rozumieniu powołanego przepisu. Wskazywanie przez skarżącą, że spełnieniem przesłanki z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej jest powołanie okoliczności, które nie muszą być wyłącznie tymi okolicznościami, na które ubezpieczona nie mogła się powołać w poprzednim postępowaniu, lecz także takie okoliczności, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże np. na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu, należy ocenić jako próbę skierowania sprawy do ponownego rozpoznania wbrew powołanemu przepisowi. W niniejszej sprawie bowiem ubezpieczona już w odwołaniu od decyzji z dnia 6 września 2010 r. podnosiła, że w okresie od 15 czerwca 1987 r. do 31 grudnia 1988 r. świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, a nie jak wskazał pracodawcy w świadectwie pracy w szczególnych warunkach - w niepełnym wymiarze 7/8 etatu na stanowisku starszego technika dentystycznego. Nie można pominąć również faktu, że poza własnym twierdzeniem ubezpieczona nie przedłożyła żadnych dowodów na tę okoliczność. Te same okoliczności przywołała skarżąca w odwołaniu od decyzji z dnia 22 maja 2013 r., w której przyznano jej prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w szczególnych warunkach od 1 listopada 2012 r., domagając się przyznania tego prawa do września 2010 r. Przy czym, wówczas ubezpieczona legitymowała się już świadectwem pracy ze spornego okresu zatrudnienia (wystawionym w dniu 7 listopada 2012 r.), w którym wskazano, że K. B. pracowała w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ustawodawca stworzył zarówno ubezpieczonym jak i organowi rentowemu możliwość wznowienia postępowania w sprawie zakończonej, ale określił też warunki tego wznowienia i jego granice. Zostały one szczegółowo omówione w przywołanych powyżej rozstrzygnięciach i sąd odwoławczy nie znajduje podstaw, aby ponownie je przytaczać.

Skoro w niniejszym postępowaniu K. B. nie przedstawiła nowych dowodów ani nie powołała okoliczności istniejących przez wydaniem decyzji, o których organ rentowy nie wiedziałby przed wydaniem decyzji z dnia 6 września 2010 r., to nie zostały spełnione przesłanki do ponownego ustalenia prawa do wnioskowanego świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Bezzasadność naruszenia art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej czyni niezasadnym zarzut naruszenia także art. 100, 129 i 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych obowiązków i uprawnień pracowników zatrudnionych w zakładach służby zdrowia (Dz. U. nr 51, poz. 326 w pierwotnym brzmieniu), bowiem rozpoznanie żądania ubezpieczonej na tej podstawie wymagałoby najpierw stwierdzenia spełnienia przesłanek z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej w całości.

SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska